

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Майя НІКОЛАЄВА

Майя 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ВЛАДИ

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань *05 – Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність *052 – Політологія*

Спеціалізація:

Освітньо-професійна програма: Політологія

ОНУ
2022-2023 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія влади». – Одеса:
ОНУ, 2022. – 18 с.

Розробники: **Огаренко Є.С.**, канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри
політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "29" 08 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП _____ (Марія МІЛОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету МВПС

Протокол № 1 від. "30" 08 2022 р.

Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри Політології

Протокол № 1 від. "28" 08 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Василь ПОПКОВ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від. " _____ " 20 _____ р.

Завідувач кафедри _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> Спеціальність 052 «Політологія» Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Обов'язковий компонент (ОК)	
		Рік підготовки:	
		1-й	2-й
		Семестр	
		2-й	3-й
		Лекції	
		24 год.	12 год.
		Практичні	
		24 год.	- год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота*	
		72 год.	108 год.
		*ІНДЗ. Форма підсумкового контролю: іспит	

1.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою курсу "Теорія влади" є ознайомлення студентів із концептом «влада» в соціальному і політичному контекстах, генезою теорії влади, різноманітними концепціями і напрямками аналізу влади, специфікою, ресурсами політичної влади, поняттями легальності, легітимності політичної влади, теоріями розподілу влади. Курс покликаний розвивати критичне мислення студентів щодо того, як влада формується, розподіляється та використовується в різних суспільствах, а також досліджувати взаємозв'язок між владою, політикою та управлінням.

Завдання:

- 1) теоретичне осмислення концепцій влади. Вивчення основних теорій влади, включаючи погляди класичних та сучасних мислителів;
- 2) історичний аналіз розвитку влади. Дослідження історичних прикладів формування та використання влади, аналіз владних структур у різні історичні епохи та їх вплив на суспільство;
- 3) аналіз сучасних політичних систем і владних відносин, з акцентом на різні форми урядування, демократію, авторитаризм, та інші політичні режими;
- 4) практичне застосування теорій влади. Здійснення кейс-стаді та аналізу реальних політичних ситуацій, де студенти мають можливість застосувати теоретичні знання для розуміння сучасних подій та владних динамік.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральної компетентності (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальної компетентності (ЗК): ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальних компетентностей (СК): СК01. Здатність використовувати категорійно – понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмовими результатами навчання за дисципліною є:
РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності; **РН08.** Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **РН09.** Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; **РН10.** Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; **РН11.** Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **РН12.** Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; **РН13.** Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність концепту «влада», зокрема, «політична влада», різноманітні концепції і напрямки аналізу влади, специфіку, ресурси політичної влади, поняття легальності, легітимності політичної влади, теорії розподілу влади.

вміти: аналізувати поняття влади в соціальному і політичному контекстах, порівнювати різні концепції та підходи до визначення влади, аналізувати взаємозв'язку між концептом «влада» та політичною практикою, зокрема, в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Влада як соціальне явище

Тема 1. Вступ до теорії влади. Витоки та генеза теорії влади

Предмет теорії влади та його місце в системі соціальних знань. Аристотель про поняття «кратологія». М. Фуко про значення науки про владу. Етимологія та семантичне поле поняття «влада». Проблема влади у культурно-історичних пам'ятках Давнього Сходу. («Артхашастра», «Книга правителя області Шан», «Луньюй»). Філософський підхід до розуміння влади. Поняття влади у творах Дж. Локка. Каузальний підхід до влади у Т Гоббса: поняття «агента» та «реципієнта». Ніцшеанська концепція влади. Поняття влади у Б. Рассела. Народження наукового підходу до розуміння влади. Поняття «влада» та «панування» у М. Вебера.

Тема 2. Влада як соціальне явище

Соціальні засади владних відносин. Поняття соціальної нерівності та соціального впливу. Влада як наказ. М. Макіавеллі про значення сили і згоди у владних відносинах. Б. Рассел про три форми владного впливу. Поняття «hard

power» і «soft power». Відкриті форми владного впливу: примус, спонукання та авторитет. Поняття негативних і позитивних санкцій. Авторитет як визнання права особи або права статусу на командування. Влада як авторитет в «теорії спротиву» Д. Френча і Б. Рейвена. Маніпулятивні («напівприховані») форми впливу. Сучасні засоби психоманіпуляції. Приховані форми владного впливу («три обличчя» влади). Влада як участь у прийнятті рішень (Г. Ласвелл, М. Кеплен). Влада як «мобілізація схильностей» (П. Бекрек і М. Беретц). Влада як формування бажань і переконань (С. Л'юкс).

Тема 3. Типологія концепцій влади. Поведінкові концепції влади

Теоретичні засади типологізації концепцій влади. Парадигмальний підхід. Концептуальний підхід. Атрибутивно-субстанціальні та реляційні концепції влади. Поведінкові, інституційні, системно-функціональні концепції влади. Фройдистська концепція влади. Поняття компенсації. Неофройдистські концепції влади. Поняття «комплексу неповноцінності» в концепції А. Адлера. Біхевіористська концепція влади як товару на політичному ринку. Психоаналітичні засади біхевіоризму. Символічна концепція влади та ідеал «превентивної політики» Г. Ласвелла. Політика як мистецтво створення вигаданих цінностей. Поняття влади у веберівській концепції соціальної поведінки. Влада як здатність проводити власну волю всупереч супротиву інших. Антропологічні засади влади в концепції Е. Канетті.

Тема 4. Інституційні концепції влади

Поняття політичного інституціоналізму. Персоніфіковані та не персоніфіковані політичні інститути. Ідея держави як юридично персоніфікованої нації, приведеної до упорядкованого і врівноваженого режиму (М. Оріу). Марксистська концепція державної влади. Держава і революція. Неомарксистські концепції влади. Держава як «культурна гегемонія» (А. Грамші). Трикутник «влада – ідеологія – право» в концепції Н. Пуланзаса. Концепція політичного К. Шмітта як розрізнення «друга» і «ворога». Держава як інституту, що має право «визначення ворога». Поняття децизіонізму: політичний порядок вище за право. Поняття влади як соціального осередку командування в концепції Ж. Фрьонда. Полеміологічні ідеї Ж. Фрьонда.

Тема 5. Системно - функціональні концепції влади

Поняття системи та системного підходу до суспільства. Системна концепція влади Т. Парсонса як «ненульової суми». Влада як узаконене право і обов'язок контролювати інших. Влада як один із аспектів статусу, що має не дифузний характер. Системна концепція політики Д. Істона. Політичний режим як владний елемент політичної системи. Соціальна система як комунікація в концепції Н. Лумана. Поняття комунікативного коду. Влада як «альтернатива уникнення». Мезосоціальна концепція влади М. Кроз'є. Влада як «контроль над невизначеністю». Бюрократія як «порочне коло» влади. Мікросоціальна концепція влади М. Роджерса і Т. Кларка. Влада як наслідок ролі і статусу індивіда.

Тема 6. Постсистемні концепції влади

Методологічні засади постсистемності. Поняття нелінійності та зворотного зв'язку. Суспільний дискурс як фактор зворотного впливу на політичну реальність. «Влада, що виходить звідусіль» (М. Фуко). Історичний поворот влади «від символіки крові до аналітики сексу». «Суспільство нормалізації» і «дисциплінарна влада». Поняття «Паноптикону» та «пенітенціарної системи». Влада як «механізм управління виробництвом істини» (М. Фуко). «Соціальний простір» і «політичне поле» (П. Бурдьє). Поняття «капіталу» і «габітусу» в соціологічній концепції П. Бурдьє. «Ефект клубу» і «ефект гетто». Поняття «символічної влади». «Магічне делегування» та «легітимне лицемірство» (П. Бурдьє) як феномени влади.

Змістовий модуль 2. Політична влада

Тема 7. Політична влада: специфіка та ресурси

Поняття політичної влади. Політична влада як централізація функції примусу. Переваги і недоліки централізації функції примусу. Суверенність політичної влади. Суверенність влади в демократичному суспільстві як «поділена суверенна влада» («квадратура кола» Р. Арон). Держава як основний інститут політичної влади: ознаки та функції. Поняття публічності політичної влади. Публічність і партикулярність політичної влади. Легальність і легітимність політичної влади. Ресурси політичної влади. Типологія ресурсів: примусові, утилітарні і соціально-нормативні (А. Єтціоні). Концепція «обміну ресурсами» П. Блау. Поняття «інфра-ресурси» і «інструментальні ресурси». Ресурси влади в історичному контексті. «Метаморфози влади» Е. Тоффлера.

Тема 8. Легальність політичної влади

Різниця між легальністю та легітимністю влади. Інституалізація влади як умова її легалізації. Влади і закон. Перші історичні пам'ятки законодавчого обмеження влади. «Закони Хамурапі». «Салічні правди». «Руська правда» Я. Мудрого. Платон і Аристотель про значення законності влади в античному полісі. Поняття конституції і конституційного обмеження влади. Поняття «суспільного договору» і «природних прав людини» у Дж. Локка та Т. Гоббса. Ш. Монтеск'є про значення судової влади. Поняття прав людини. «Біль про права» (США). «Декларація прав людини та громадянина» (Франція). Індивідуальні, політичні і соціальні права. Поняття «правової держави». Трансгуманізм і проблема прав людини у сучасному світі.

Тема 9. Легітимність політичної влади

Поняття легітимності політичної влади. Витоки поняття легітимності влади. Типологія легітимності влади, за М. Вебером (традиційна, харизматична, легально - раціональна). Історичне значення бюрократичної раціоналізації влади (за М. Вебером). Типологія легітимності влади, за Ж.-Л. Шабо: (демократична, технократична, ідеологічна, онтологічна). Типологія легітимності влади, за Д. Істоном (ідеологічна, структурна, персоналістська). Форми легітимності влади,

за Д. Істоном: зовнішня, народна, «для себе». Традиційна та революційна легітимність, за Б. Расселом. Поняття «оголеної влади». Засоби підвищення легітимності влади. Ефективність влади як засіб її легітимізації. Поняття ефективності влади. Дилема ефективності або легітимності влади.

Тема 10. Розподіл влади.

Розподіл влади в умовах античної демократії Поняття розподілу влади в Дж. Локка. Ш. Монтеск'є про сенс розподілу влади як механізму стримувань і противаг. Полеміка Ж.- Ж. Руссо з Ш. Монтеск'є. Ж.- Ж. Руссо як прихильник єдиної влади "самодержавного" народу. Основні гілки політичної влади. Функціональна характеристика трьох основних гілок влади та їх інституційного представництва. «Конституція п'яти влад» Сунь Ятсена. Поняття контрольної і екзаменаційної влади та їх інституційне представництво. Значення так званої «четвертої влади» як влади над суспільною думкою. Сучасне поняття медіакратії. Релігійна та світська влади: історичні витoki протиставлення та сучасні взаємовідносини. Сучасні проблеми розподілу влади: відокремлення політичної влади від економічної, відділення політичної влади від ідеологічної.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	л	інд	ср		л	п	л	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Влада як соціальне явище												
Тема 1. Вступ до теорії влади. Витоки та генеза теорії влади.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 2. Влада як соціальне явище.	14	4	4			6	12	2				10
Тема 3. Типологія концепцій влади. Поведінкові концепції влади.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 4. Інституційні концепції влади.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 5. Системно - функціональні концепції влади.	12	2	2			8	10					10
Тема 6. Постсистемні концепції влади.	12	2	2			8	10					10
Разом за змістовим модулем 1	68	14	14			40	68	8				60
Змістовий модуль 2. Політична влада												
Тема 7. Політична влада: специфіка та ресурси.	16	4	4			8	12	2				12
Тема 8. Легальність політичної влади.	12	2	2			8	10					12
Тема 9. Легітимність політичної влади.	12	2	2			8	12	1				13
Тема 10. Розподіл влади.	12	2	2			8	10	1				11
Разом за змістовим модулем 2	52	10	10			32	52	4				48
Усього годин	120	24	24			72	120	12				108

5. Семінарські заняття не передбачені планом

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Влада як соціальне явище		
1	Вступ до теорії влади. Витоки та генеза теорії влади. <i>Вивчення предмету теорії влади та його місця в системі соціальних знань, етимології та семантичного поля поняття «влада», зародження цього поняття культурно-історичних пам'яток Давнього Сходу.</i> <i>Дослідження філософського підходу до поняття влади у творах Дж. Локка, Т. Гоббса, Ф. Ніцше, Б. Рассела, народження наукового підходу до розуміння влади, поняття «влада» та «панування» у М. Вебера.</i>	2
2	Влада як соціальне явище. <i>Вивчення соціальних засад владних відносин, понять соціальної нерівності та соціального впливу, понять «hard power» і «soft power», відкритих форм владного впливу (примус, спонукання та авторитет), поняття негативних і позитивних санкцій, влади як авторитету в «теорії спротиву» Д. Френча і Б. Рейвена.</i> <i>Дослідження маніпулятивних («напівприхованих») форми впливу, прихованих форми владного впливу: влади як участі у прийнятті рішень, влади як «мобілізації схильностей», влади як формування бажань і переконань)</i>	4
3	Типологія концепцій влади. Поведінкові концепції влади. <i>Вивчення теоретичних засад типологізації концепцій влади, парадигмального підходу, концептуального підходу, основних концепцій влади, фрейдистської та неофрейдистської концепції влади, психоаналітичних засади біхевіоризму, символічної концепція влади Г. Ласвелла.</i> <i>Дослідження поняття влади у веберівській концепції соціальної поведінки, антропологічних засад влади в концепції Е. Канетті.</i>	2
4	Інституційні концепції влади. <i>Вивчення поняття політичного інституціоналізму, ідея держави як юридично персоніфікованої нації, марксистської концепції державної влади, неомарксистських концепцій влади А. Грамші, Н. Пуланзаса, концепції політичного К. Шмітта як розрізнення «друга» і «ворога».</i> <i>Дослідження поняття «культурна гегемонія» у А. Грамші, поняття суверенності влади в концепції К. Шмітта)</i>	2

5	Системно - функціональні концепції влади. <i>Вивчення поняття системи та системного підходу до суспільства, системної концепція влади Т. Парсонса, системної концепції політики Д. Істона, поняття комунікативного коду та влади як «альтернатива уникнення» в концепції Н. Лумана. Мезосоціальна концепція влади М. Кроз'є. Влада як «контроль над невизначеністю». Бюрократія як «порочне коло» влади. Мікросоціальна концепція влади М. Роджерса і Т. Кларка. Влада як наслідок ролі і статусу індивіда.</i> <i>Дослідження мезосоціальної концепції влади М. Кроз'є як «контроля над невизначеністю», бюрократії як «порочного кола» влади, мікросоціальної концепції влади М. Роджерса і Т. Кларка.</i>	2
6	Постсистемні концепції влади. <i>Вивчення методологічних засад постсистемності, поняття нелінійності та зворотного зв'язку, поняття суспільного дискурсу як фактор зворотного впливу на політичну реальність, історичного повороту влади «від символіки крові до аналітики сексу» (М. Фуко), понять «символічної влади», «магічного делегування» та «легітимного лицемірства» (П. Бурдьє)</i> <i>Дослідження метафори «Паноптикону» як уособлення «пенітенціарної системи», влади як «механізму управління виробництвом істини» (М. Фуко), сенсу «політичного простору» та «політичного поля» (П. Бурдьє).</i>	2
Змістовий модуль 2. Політична влада		
7	Політична влада: специфіка та ресурси. <i>Вивчення поняття політичної влади, переваг і недоліків централізації функції примусу, поняття суверенності політичної влади, «поділеної суверенної влади» (Р. Арон), держави як основного інституту політичної влади, понять публічності, легальності і легітимності політичної влади.</i> <i>Дослідження значення ресурсів політичної влади, типології ресурсів, концепції «обміну ресурсами» П. Блау, ресурсів влади в історичному контексті.</i>	4
8	Легальність політичної влади. <i>Вивчення різниці між легальністю та легітимністю влади, інституалізація влади як умови її легалізації, поняття конституції і конституційного обмеження влади, поняття «суспільного договору» і «природних прав людини», поняття прав людини, індивідуальних, політичних і соціальних прав людини.</i> <i>Дослідження історичної динаміки прав людини, поняття</i>	2

	<i>«правової держави», поняття трансгуманізму в контексті прав людини у сучасному світі.</i>	
9	Легітимність політичної влади. <i>Вивчення поняття легітимності політичної влади, витоків поняття легітимності влади, типології легітимності влади М. Вебера, Ж.-Л. Шабо, Д. Істона, поняття традиційної та революційної легітимності, «оголеної влади» за Б. Расселом. Поняття «оголеної влади».</i> <i>Дослідження засобів підвищення легітимності влади, дилеми ефективності або легітимності влади в історичному і сучасному контексті.</i>	2
10	Розподіл влади. <i>Вивчення поняття розподілу влади в історичному контексті, основних концепцій розподілу влади, обґрунтування сенсу розподілу влади як механізму стримувань і противаг, функціональних характеристик трьох основних гілок влади та їх інституційного представництва, «Конституції п'яти влад» Сунь Ятсена, поняття контрольної влади, поняття «четвертої влади».</i> <i>Дослідження поняття медіакратії, сучасних проблем розподілу влади: відокремлення політичної влади від економічної, відділення політичної влади від ідеологічної.</i>	2

7. Лабораторні заняття не передбачені планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Вступ до теорії влади. Витоки та генеза теорії влади [1; 2]	6/10
2	Влада як соціальне явище [1; 2]	6/10
3	Типологія концепцій влади. Поведінкові концепції [1; 2]	6/10
4	Інституційні концепції влади [1; 2]	6/10
5	Системно - функціональні концепції влади [1; 2]	8/10
6	Постсистемні концепції влади. [1] [2] [3]	8/10
7	Політична влада: специфіка та ресурси. [1] [2]	8/12
8	Легальність політичної влади. [1] [2]	8/12
9	Легітимність політичної влади. [1] [2]	8/13
10	Розподіл влади. [1] [2] [3]	8/11
	Разом	72/108

До самостійної роботи відноситься: [1] – підготовка до лекцій, практичних занять; [2] – написання рефератів; [3] - тестування за гугл-формою.

9. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Практичне завдання:

1. проведення дослідження історичного розвитку та особливостей владних структур в південних регіонах України з часів незалежності; аналіз сучасної політичної структури та владних відносин в певному південному регіоні України, з використанням теоретичних рамок з курсу. Дослідження багаторівневої системи реалізації влади в південному регіоні, вивчаючи взаємодію між місцевою, регіональною та національною владою.
2. Розробити аналітичну довідку стосовно механізмів прийняття владних рішень Одеською міською та Одеською обласною радами щодо розвитку Одеси та Одеської області. Сконцентруйтеся на аналізі політичних, соціальних та економічних аспектів впливу одеської громади на прийняття владних рішень Одеською міською радою.

10. Методи навчання

Використовуються класичні дидактичні методи, а саме: 1. *Словесні*: лекції(проблемні, лекції-візуалізації), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій. 2. *Наочні*: ілюстрація за допомогою мультимедійних презентацій.

11.Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Застосовано три види контролю: поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей.

Методи періодичного контролю: тестування за гул - формою.

Підсумковий контроль: іспит

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	

Відмінно	студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та письмових відповідей; повністю розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу; висловлює свої думки, робить висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Здобувач проявляє креативний підхід до виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи; проводить аналіз та порівняння вивченого матеріалу.	творчо розкриває сутність практичних питань під час практичного заняття, використовуючи додаткову літературу; використовує теоретичні знання при виконання індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	добре володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; допускаються при цьому окремі дрібні неточності.	правильно відповів на більшість запитань від викладача; виконав всі індивідуальні та самостійні завдання, але не достатньо повно їх розкрив та не використав додаткову літературу.
Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час відповідей та не надає аргументації щодо них.	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.
Незадовільно з можливістю повторного складання	студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконав індивідуального та самостійних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не виконав індивідуальне та самостійні завдання та не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю

12. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет та місце теорії влади в системі соціальних знань.
2. Семантичне поле та етимологія поняття «влада».
3. Проблема влади у культурно - історичних пам'ятках Давнього Сходу.
4. Каузальний підхід до влади у Т Гоббса: поняття «агента» та «реципієнта».
5. Світоглядна парадигма. Ніцшеанська концепція влади.
6. Світоглядна парадигма. Поняття влади у Б. Рассела.
7. Наукові засади теорій влади. Поняття «влада» та «панування» у М. Вебера.
8. Соціальні засади владних відносин. Поняття «м'яка влада».
9. Влада як примус, як спонукання, як авторитет.
10. Різновиди авторитету: референтна, експертна, інформаційна влада.
11. «Три обличчя влади». Влада як участь у прийнятті рішень.
12. Влада як «мобілізація схильностей».
13. Влада як формування бажань і переконань в концепції С. Л'юкса.
14. Типологія концепцій влади.
15. Фройдистська та и неофройдистські концепції влади.
16. Біхевіористська концепція влади.
17. Антропологічна концепція влади Е. Канетті.
18. Поведінкова концепція влади М. Вебера.
19. Поняття влади в класичному марксизмі.
20. Концепція «культурної гегемонії» А. Грамші.
21. Трикутник «влада – ідеологія – право» в концепції Н. Пуланзаса.
22. Поняття суверенітету влади в концепції К. Шмітта.
23. Сутність політичного партикуляризму в концепції Ж. Фр'єнда.
24. Системна концепція «ненульової суми» влади Т. Парсонса
25. Системна концепція політики Д. Істона.
26. Влада як «альтернатива уникнення» в системній концепції Н. Лумана.
27. Мезосистемна концепція влади М. Крозьє.
28. Мікросистемна концепція влади М. Роджерса и Т. Кларка.
29. «Дисциплінарна» концепція влади М. Фуко.
30. Концепція «поля влади» П. Бурдьє.
31. Політика як сфера та спосіб діяльності.
32. Поняття та специфіка політичної влади.
33. Поняття суверенності та публічності влади.
34. Ресурси політичної влади. Типологія ресурсів.
35. Класичні та сучасні концепції легітимності влади.
36. Криза легітимності влади та засоби її уникнення.
37. Дилема легітимності та ефективності влади.
38. Історичні та теоретичні засади розподілу влади.
39. Основні концепції розподілу влади.
40. Основні гілки влади. Поняття «контрольної влади».

41. Поняття «четвертої влади» та медіакратії.

42. Сучасні проблеми розподілу влади.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Періодичний контроль		Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					ЗМ 1	ЗМ 2		
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10				
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	10	10	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Електронні презентації лекцій із курсу «Теорія влади». Розробник: к. філос. наук, доцент Огаренко Є.С. 2022. URL: <https://classroom.google.com/c/NDc2MTQ4OTA0NDk0?cjc=txce7xh>
2. Тестові завдання із спецкурсу «Теорія влади» (кратологія)». Укладач: к.філос. наук, доцент кафедри політології Огаренко Є.С. Одеса, 2018. <https://classroom.google.com/c/NDc2MTQ4OTA0NDk0?cjc=txce7xh>
3. Плани семінарських занять із курсу „Теорія влади” на електронних носіях. Укладач: к. філос. наук, доцент Огаренко Є.С. 2022. <https://classroom.google.com/c/NDc2MTQ4OTA0NDk0?cjc=txce7xh>
4. Список питань для підсумкового контролю із курсу „Теорія влади” на електронних носіях. Укладач: к. філос. наук, доцент кафедри політології Огаренко Є.С.- 2022. <https://classroom.google.com/c/NDc2MTQ4OTA0NDk0?cjc=txce7xh>

15. Рекомендована література

Базова

1. Жаровська І. М. Теорія влади : навч. посіб. Х. : Право, 2016. 240 с.
2. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи. Підручник у 2-х томах. За загальною ред. Хоми Н. М. Т. 2. Доктринальний підхід – Львів: «Новий світ - 2000», 2016. 535 с
3. Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці: Навч. посібник. Дніпро: Дніпропр. держ. універ. внутр. справ, 2020. 164 с.
4. Огаренко Є.С. «Непотаємність» влади» (Вступ до кратології). Навчальний посібник. Одеса, ОНУ, 2018. 110 с.

Допоміжна

1. Американський президенціалізм. Біографічна енциклопедія. За наук. ред. д.п.н. Хоми Н. М. – Львів: «Новий світ», 2018. 369 с.
2. Арндт Х. Банальність зла. Суд над Айхманом в Єрусалимі. Пер. з англ. К.: Дух і Літера. 2013. 367 с.
3. Бульбенюк С. С. Соціопсихологічна природа політичної влади: монографія. Київ. : КНЕУ, 2013. 215 с.
4. Бульбенюк С. С. Провідні концепції політичної влади. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. Вип. 5. С. 47 – 51.
5. Грін Р. 48 законів влади. Переклад з англ.. К.: КСД, 2017. 608 с.
6. Грамші А. В'язничні зошити. Вибрані записи. Київ: Вперед, 2017. 417 с.
7. Козинець, О. Г. Становлення і розвиток теорії поділу влади в історії світової політико-правової думки. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 1. 165-169.
8. Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. Пер. З нім. – Київ: Дух і літера, 2011, 336 с.
9. Мілова М., Дмитрашко С. Тоталітарні режими: ідеологічне обґрунтування цілей, форм і методів володарювання. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*: Зб. Наук. ла. Львів, 2012. Вип. 24. С. 51-55.
10. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість. Київ: Дух і літера, 2011, 338 с.
11. Талдикін О. В. Наддержавна влада в умовах глобалізації. *Науковий вісник Дніпропетровського держ. університету внутрішніх справ*. 2016. №1. 26-33.
12. Талдикін О. В. Нетократія в інформаційному суспільстві: спроба ласифікації в контексті теорії влади. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету*. 2013. № 1. 45-52.
13. Фуко М. Наглядати і карати. Народження в'язниці. Пер. з франц. К.: Комбук, 2020. 452 с.
14. Яцура К. Г. Концепція політичної влади в соціології Т. Парсонса. *Сучасне суспільство*. 2013. №1. 85-92.

16. Інформаційні ресурси

1. Подвірна Н. Теорії та методологічні підходи до дослідження влади та владних рішень у ХХ ст. *Український науковий журнал «Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації»*. 2013, № 2. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1024>
2. Владимиров М. В. Сучасні теорії влади: методологія та традиції. *Актуальні проблеми державного управління*. 2010. №2. С. 313-315. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2010_2_42.
3. Гржимала-Бюссе А. «Популізм перемагає тому, що виборцям остогидли партії та їхні лідери, які до них не дослухаються» (інтерв'ю брав Д. Романович). *Vox Ukraine*. 27 лютого 2018. URL: <https://voxukraine.org/uk/populizm-peremagaye-tomu-shho-vibortsyamostogidli-partiyi-ta-yihni-lideri-yaki-do-nih-ne-dosluhayutsya/>.
4. Кузьо Т. Олігархи в Україні вже не ті. *Факты*. 30 марта 2018. URL: <http://fakty.ua/263216-ol-garhi-v-ukra-n-vzhe-ne-t>.
5. Karatnycky A., Motyl A. How Western Anticorruption Policy Is Failing Ukraine. It Should Focus on Institutions, Not Individuals. *Foreign Affairs*. May, 29 2018. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2018-05-29/how-western-anticorruption-policyfailing-ukraine>.